

Update begeleidingsplan DVL

Februari 2014

Jan van Nuland, adviseur talentontwikkeling

Laatste versie van:

- Behoeften lijst
- Doelenlijst
- Rapportje groei, tevens begeleidingsplan
- Samenvatting concept

Update begeleidingsplan

In januari 2011 hebben we de documenten gedeeld die wij gebruiken voor het samenwerkingsplan van (hoogbegaafd) kind, zijn ouders, zijn leerkracht(en) en zijn plusklasbegeleider(s). Deze documenten zijn ontwikkeld binnen het excellentieproject van OPTIMUS Primair Onderwijs in Cuijk. Dit project is mede mogelijk geworden door subsidie van het ministerie van OC&W. We weten dat ondertussen in den lande tientallen arrangementen voor hoogbegaafde kinderen onze documenten gebruiken: plusklassen en Leonardoscholen. Daar zijn we natuurlijk vereerd mee.

Ondertussen is dit project afgesloten, maar het vindt een voortzetting binnen het Samenwerkingsverband WSNS Land van Cuijk, waar OPTIMUS deel van uit maakt. Dit heeft er voor gezorgd dat alle hoogbegaafde kinderen binnen dit samenwerkingsverband een plaatsje kunnen krijgen in één van de zes bovenbestuurlijke plusklassen van WSNS Land van Cuijk. De naam van dit deeltijdarrangement is "Dolfijnklassen".

Een andere ontwikkeling is dat ook andere besturen mij ondertussen ingehuurd hebben om voor hen een arrangement voor hoogbegaafde kinderen op te zetten: PRIMAIR SKO in Geffen, Willem van Oranje in Waalwijk en de NUTS scholen in Oss. Daarom heb ik het concept wat achter deze documenten zit ook vast willen leggen in een onafhankelijke website: www.talent3xL.nl. Zoals bekend zal zijn is het concept geïnspireerd op de integrale begeleiding zoals indertijd Dr. Willy Peters voorstelde: Leren leven, leren leren en leren denken.

De documenten die wij in 2011 deelden zijn ondertussen meerdere malen geëvalueerd en bijgesteld. En steeds weer krijgen we verzoeken of we de nieuwste versie ook zouden willen delen en dat willen wij hierbij graag doen.

Hieronder vindt u achtereenvolgens de laatste versie van:

1. De behoeftenlijst voor een goede intake
2. De doelenlijst (verder uitgewerkt in het groeiboekje)
3. Het rapportje, tevens begeleidingsplan
4. Samenvatting van het concept

Wij hopen de gebruikers van ons concept hiermee een plezier te doen!

Jan van Nuland, februari 2014
jan.vannuland@gmail.com

Intake: onderwijsbehoefte* van: Voorbeeld
Periode: januari 2014-
Ingevuld door de leerling, zijn ouders en zijn
begeleider(s): voorbeeld

3 Tops: (groene hokjes)

3 Tips (oranje hokjes)

Aanbod							
1. Leermaatje(s): echte ontwikkelingsgelijken		Ik heb een realistisch en positief zelfbeeld	Ik durf mezelf te zijn in mijn eigen groep	Ik word gehoord en gezien in mijn eigen groep	Ik heb aansluiting bij de kinderen in mijn eigen groep	Ik heb vrienden en/of vriendinnen in mijn eigen groep	Ik heb vrienden en/of vriendinnen op mijn eigen level in mijn groep
2. Leertempo: zo snel mogen leren als jij wenst en kunt		Ik mag bij rekenen alle opdrachten overslaan die ik al beheers	Ik mag bij lezen alle opdrachten overslaan die ik al beheers	Ik mag bij taal / spelling alle opdrachten overslaan die ik al beheers	Ik mag bij wereld-oriëntatie alle opdrachten overslaan die ik al beheers	Ik mocht een klas overslaan omdat ik daarvan al alles beheerste	Ik mocht meerdere klassen overslaan omdat ik alles al beheerste
3. Leerstof: die past bij je leervermogen		Ik heb andere leerstof op mijn niveau voor rekenen	Ik heb andere leerstof op mijn niveau voor (begrijpend) lezen	Ik heb andere leerstof op mijn niveau voor taal / spelling	Ik heb andere leerstof op mijn niveau voor wereldoriëntatie	Ik heb andere leerstof op mijn niveau voor beeldende vakken	Ik heb leerstof op mijn niveau voor fijne en grove motoriek
Leiding							
4. Structuur: ik krijg hulp bij:		Ik verdeel een taak in stukken voor een taakverdeling	Ik verdeel een taak in stappen, zo nodig met een hulpkaart	Ik verdeel een taak over de tijd die ik heb, met een planrooster	Ik maak vooraf een lijst van dingen die nodig zijn	Ik zorg dat ik de spullen die nodig zijn bij me heb	Als 'n opdracht tegenzit bedenk ik iets zodat ik toch op tijd klaar ben
5. Leerstijl: leren op de manier die het beste bij je past		Ik krijg weinig instructie, maar wel veel begeleiding	De juf / meester begrijpt mijn rechtvaardigheidsgevoel en gaat er mee om	De juf / meester begrijpt mijn humor en gaat er goed mee om	Ik ben visueel ingesteld en krijg daarom veel visueel aangeboden	Ik ben een creatief denker en krijg opdrachten die daarbij passen	Ik krijg de uitleg topdown: vanuit een betekenisvolle context
6. Oefenbereidheid: ik krijg hulp bij:		Ik oefen snel maar goed leesbaar schrijven	Ik ken de tafels (+/-/x/:) echt snel uit het hoofd	Ik oefen ook mijn presentatie, ken het uit het hoofd	Ik leer op een slimme manier woordjes (en spelling)	Ik ken verschillende manieren van memoriseren	Ik oefen allerlei technieken die mij verder brengen
Begeleiding							
7.Feedback op aanpak en groei i.p.v. op behaald niveau		De juf / meester zegt mij wanneer hij/zij tijd neemt voor feedback andere stof	De juf / meester geeft mij feedback over de manier waarop ik gewerkt heb	De juf / meester geeft mij feedback over de inzet waarmee ik gewerkt heb	De juf / meester vermijdt om in de groep te vergelijken op aanleg	De juf / meester geeft ander werk als het te moeilijk of makkelijk is	Op mijn rapport staat mijn inzet en groei door mijn andere leerstof
8. Reflectie: ik krijg hulp bi het refelcteren:		Ik ken mijn sterke en mijn zwakke kanten	Ik gebruik mijn sterke kanten en werk aan mijn zwakke kanten	Ik reflecteer op de 9 **meervoudige intelligenties	Ik gebruik het ACP*** denken om te reflecteren	Ik geef echte tops, echte complimenten aan mijn klasgenoten	.Ik geef geen kritiek maar echte tips aan mijn klasgenoten
9.Specifieke kind doelen: ik krijg hulp bij:		Ik kan omgaan met regels	Ik weet met mijn perfectionisme om te gaan	Ik weet met mijn hooggevoeligheid om te gaan	Ik weet met mijn dyslexie om te gaan	Ik weet met mijn ADHD om te gaan	Ik weet met mijn Asperger om te gaan
Uitleg:							
= Geldt niet voor mij	+	Ik vind dat dit goed gaat	± Ik vind dat het soms wel goed gaat, niet altijd	- Ik vind dat hieraan iets moet veranderen	✓ ****Mijn vader, moeder, juf, of meester vindt dit ook, anders: "?"	De 3 dingen die het allerbeste gaan	De 3 verbeterpunten die ik het belangrijkste vind

*Hulp bij doelen voor deze behoeften zie: het doelenblad en het groeiboekje **MI = Meervoudige Intelligentie ***ACP= Analytisch, creatief en praktisch (Sternberg) ****Ouders en leerkrachten ieder eigen dig. blad!

Opmerkingen:

Doelen van: Voorbeeld
Periode: augustus 2013 - januari 2014
Ingevuld door de leerling en zijn begeleider(s):
voorbeeld

Top over deze periode:

Tip bij deze periode:

Leren leven							
1. Zelfvertrouwen	Ik ben mezelf in de plusgroep en mijn eigen groep	Van niet helpende gedachten maak ik helpende gedachten	Kritiek zie ik als een tip om het beter aan te kunnen pakken	Fouten maken vind ik gewoon, van fouten leer ik	Ik vraag op tijd hulp, maar probeer eerst zelf	Ik zorg zelf dat ik mijn taken goed en op tijd gedaan heb (zie onder)	
2. Samenwerken	Ik kies een maatje waarmee ik goed samen kan werken	Voor wij beginnen brainstormen wij samen over de taak	Wij verdelen samen de taak in eerlijke stukken	Ik zorg voor evenwicht tussen toegeven en nee zeggen	Ik zorg voor evenwicht tussen overleg en werken	Ik help mijn maatje, maar alleen als dat ook nodig is	
3. Samen praten, luisteren en presenteren	Ik spreek duidelijk zodat de hele klas het verstaat (zie 1)	Ik schrijf duidelijk en foutloos zo dat iedereen 't kan lezen	Ik luister goed wat de ander bedoelt voor ik reageer	Ik leg uit in mijn eigen woorden, geen boekentaal	Ik controleer of mijn uitleg begrepen is	Ik kies welke manier van presenteren het beste is voor de taak	
Producten hierbij	<i>Mondelinge presentatie</i>	<i>Posterpresentatie</i>	<i>G+G = G+G = G</i>	<i>Prototype</i>			
Leren leren							
4. Doorzettingsvermogen	Ik zeg het als een taak voor mij veel te gemakkelijk is	Ik kies echt lastige taken om echt iets nieuws te leren	Lukt een taak niet dan leg ik hem even weg en probeer het later weer	Lukt een taak niet dan probeer ik een andere aanpak	Voor ik mijn taak inlever controleer ik of ik nog iets vergeten ben	Bij een grote taak maak ik eerst een proefversie en pas die daarna aan	
5. Studievaardigheden	Ik kan snel lezen, maar sla niets over	Ik weet hoe ik meerkeuze vragen aan moet pakken	Ik kan gegevens samenvatten op verschillende wijzen	Ik gebruik ook een mindmap of conceptmap	Ik ken verschillende aanpakken voor wiskundige vragen.	Ik vind zelf antwoord op mijn eigen vragen (8)	
6. Trainingsinzicht	Ik oefen snel maar goed leesbaar schrijven	Ik ken de tafels (+/-/x/:) echt snel uit het hoofd	Ik oefen ook mijn presentatie, ken het uit het hoofd	Ik leer op een slimme manier woordjes (en spelling)	Ik ken verschillende manieren van memoriseren	Ik oefen allerlei technieken die mij verder brengen	
Producten hierbij	<i>Conceptmap</i>	<i>Meerkeuzevragen</i>					
Leren denken							
7. Organisatievermogen	Ik verdeel een taak in stukken voor een taakverdeling (2)	Ik verdeel een taak in stappen	Ik verdeel een taak over de tijd die ik heb	Ik maak vooraf een lijst van dingen die nodig zijn	Ik zorg dat ik de spullen die nodig zijn bij me heb	Als 'n opdracht tegenzit bedenk ik iets zodat ik toch op tijd klaar ben	
8. Denkvermogen	Ik bedenk vragen waar ik graag een antwoord op vind	Ik bedenk verschillende soorten vragen (o.a. Bloom)	Ik maak van een grote vraag onderzoekbare deelvragen	Ik voer een onderzoek uit	Ik gebruik meerdere bronnen, ontdek tegenstrijdigheden	Ik maak bruikbare originele ontwerpen	
9. Zelfinzicht en tips en tops	Ik ken mijn sterke en mijn zwakke kanten	Ik gebruik mijn sterke kanten en werk aan mijn zwakke kanten	Vul in* ACP, MI, SHOEP of Kolb	* PV, HOM of mindset	Ik geef echte tops, echte complimenten aan mijn klasgenoten	.Ik geef geen kritiek maar echte tips aan mijn klasgenoten	
Producten hierbij	<i>Opzoekvraag</i>	<i>Onderzoeksvraag</i>					
Legenda:							
Betekenis letters:	A <i>Hoort nu helemaal bij jou</i>	B <i>Liet je al vaker te zien</i>	C <i>Liet je nu zien</i>	D <i>Liet je al gedeeltelijk zien</i>	E <i>Om aan te werken</i>	x <i>Niet van toepassing</i>	
ACP= Analytisch, creatief en praktisch (Sterberg) MI = Meervoudige Intelligentie (Gardner) PV= presentatievoorkeur (Kettle) HOM= Habits of mind (Costa) SHOEP= 7 gewoonten van Covey, Mindset (Dweck)							
= Score vorige keer!							

Opmerkingen:

Dit blad gaat over de persoonlijke doelen, achterop vindt u de rapportage van de groepsdoelen

Sterke kanten uit behoeften lijst of vorig rapport:	We kozen samen " <i>Plannen: presentaties en huiswerk</i> " om het eerst te schalen
Sterk 1: <i>Je kunt de kern van een onderwerp begrijpleijk presenteren (3)</i>	Doel 1: <i>Je werk in stappen verdelen en je daar aan houden (7)</i>
Sterk 2: <i>Je stelt (jezelf) vragen die er toe doen (8)</i>	Doel 2: <i>De tafels oefenen (6)</i>
Sterk 3: <i>Het lukt je om anderen ook echte tops en tips te geven (9)</i>	Doel 3: <i>Kritiek kunnen zien als een tip (1)</i>

Als het één is dan: Als je je niet aan je planning houdt.

*Zo is het nu: 40
Dat wil zeggen dat ik de helft van de tijd me er wel aan houd en de andere helft niet.*

*Zo wil ik het volgende keer: zo hoog als ik kan!
Daarom ga ik in de plusklas: (Waarbij, wanneer?) een planning maken voor de presentaties. Dan bedenken wij de 1^e dag vragen en maken we alvast een begin met onze PowerPoint of Prezi. De 2^e dag antwoorden op de vragen hebben. 3^e dag je dingen waarmee je het gaat presenteren in orde maken. De 4^e dag de tekst uit je hoofd leren en zo.
Daarom ga ik in mijn eigen klas: (Waarbij, wanneer?) Bij toetsen leren. Hoe?: als ik 4 bladzijdes heb in een week dan ga ik de eerste vier dagen elke dag 1 bladzijde leren zo dat ik het heel goed snap en de 5^e en 6^e dag ga ik leren wat ik nog niet zo goed snap en de laatste dag alles nog even laten overhoren.
Daarom ga ik thuis: (Waarbij, wanneer?) doen wat hierboven staat
Hulp: wie en/of wat mij gaat helpen: m'n maatje en de meesters en juffen en ook m'n ouders en m'n planning
Beloning die ik mezelf geef als dit vóór de kerstvakantie / zomervakantie gelukt is: Een pluim!*

Als het 100 is dan: Ben je op tijd begonnen, heb je je aan je planning gehouden en ben je je mooi op tijd klaar.

Vul in welk getal je op dit moment volgens jezelf behaald hebt: *75*

Wat heb je gedaan om dit getal te halen? *In mijn hoofd steeds aan mijn doel denken*

Heb je hierbij ook je sterke kanten kunnen gebruiken? Zo ja, hoe dan? *Ik weet goed waar ik aan moet werken en wat al goed gaat, ik kan dus goed reflecteren en de meester zegt steeds: reflecteren is leren*

Wat ga je in de komende periode nog doen om verder te komen, of: aan welk nieuw doel ga je in de komende periode werken?

Niets want er is nog maar één keer plusklas voor groep 8 - Tip van meester Jan: Ga in de komende periode en ook in de brugklas door met het doel dat je geschaald hebt. In de 4 begeleidingsbijeenkomsten speciaal voor de "plussers" uit groep 8 zullen we ook stil staan bij je andere twee doelen!

RAPPORT VAN: VoorbeeldII

LEREN LEVEN – LEREN LEREN – LEREN DENKEN

Over de groepsdoelen van deze periode:		
K*	L	Ontdekkend leren: Thema 1: Onderwerp naar eigen keuze: dieren
B	B	Er is bij ons evenwicht tussen samen overleggen en ieder alleen werken aan zijn eigen deel/taak (2**)
B	B	Ik spreek duidelijk zodat de klas het verstaat (3)
E	C	Ik presenteer uit het hoofd (6)
B	B	Ik maak van een gesloten vraag een open vraag (8)
K	L	Onderzoekend leren: Thema 2: Gezondheid
C	C	Ik maak van niet helpende gedachten, helpende (1)
B	C	Ik maak een conceptmap (5)
B	B	Ik maak van 'n opzoekvraag 'n onderzoeksvraag (8)
C	C	Ik maak een onderzoeksverslag (8)
K	L	Ontwerpend leren: Thema 3: Wie pakt het het slimst aan?
B	B	Bij mij is evenwicht: toegeven en nee-zeggen (2)
B	B	Ik beantwoord meerkeuzevragen handig (5)
D	D	Ik maak een ontwerp voor een oplossing (8)
C	C	Top: analytisch / creatief / praktisch werken (9)
Top over deze periode: <i>Top dat jullie met een vraag begonnen en de powerpoint uit het hoofd gepresenteerd hebben!</i>		
Tip bij deze periode: <i>Tip: Neem je goede voornemens voor het plannen van je werk ook mee naar de brugklas!</i>		
Opmerkingen: <i>Veel succes en plezier in de laatste maanden van je basisschooltijd!</i>		
<p>*K= Mening kind / L= Mening begeleider / A=Beheers jij nu/ B= Heb je al vaker laten zien C= Heb jij nu laten zien /D= Heb jij gedeeltelijk laten zien / E=Aandachtspunt</p> <p>**Leren leven: 1. Zelfvertrouwen & zelfstandigheid / 2. Samenwerken / 3. Communiceren Leren leren: 4. Doorzetten / 5. Studievaardig / 6. Oefenbereid Leren denken: 7. Plannen / 8. Onderzoeken en ontwerpen / 9. Reflecteren</p>		

Passend onderwijs voor cognitief begaafde kinderen

Negen kerncompetenties

Negen opdrachten

Samenvatting concept: Leren leven, leren leren, leren denken

Passend onderwijs voor cognitief begaafde kinderen

De 9 doelen op kindniveau geformuleerd:

Leren (voor het) leven: ZOEN: "zijn" op eigen niveau

Durf ik mezelf te zijn in de klas?

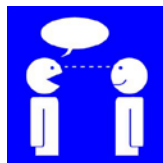
Leraar:
Zorg dus voor open opdrachten! Beperk het aantal opdrachten die gesloten zijn en afgestemd zijn op één smal niveau.

Help ik andere kinderen genoeg en vraag ik zelf ook hulp?

Leraar:
Laat ze samenwerken, het liefst met iemand die van gelijk niveau is, of met iemand die aanvullend is (wederzijdse afhankelijkheid)

Luister ik goed en leg ik goed uit?

Leraar:
Laat de aanpak (en in mindere mate) het resultaat van de opdracht presenteren

Leren leren: POEN: Presteren op eigen niveau

Zet ik door of geef ik op?

Leraar: Zorg voor opdrachten op hun hoge niveau, maar steun de kind door heel duidelijk te zijn over wat verwacht wordt

Ben ik op tijd klaar?

Leraar:
Geef met een timer aan hoeveel tijd de kinderen hebben voor hun opdracht. Herinner hen enkele keren aan de resterende tijd, zonder op te jagen.

Als snappen niet genoeg is, ga ik dan ook echt oefenen?

Leraar:
Als een opdracht bedoeld is om iets automatisch te leren doen, laat dan zien waarom het zo fijn is als het automatisch gaat

Leren denken: DOEN: Denken op eigen niveau

Eerst denken dan doen:
Werk ik stap voor stap?

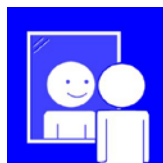
Leraar:
Geef in het begin de te nemen stappen aan, maar stimuleer dat ze zelf leren hun opdracht in stukjes te verdelen

Onderzoek ik het zelf, ontdek of bedenk ik het zelf?

Leraar:
Alleen bij open opdrachten is er iets te ontwerpen, te ontdekken, te onderzoeken....

Weet ik wat ik al goed kan en wat ik nog wil leren?

Leraar:
Geef de kinderen feedback op hun kwaliteiten, maar geef op tips. Leer hen dit zelf ook te doen.

Passend onderwijs voor cognitief begaafde kinderen

De volgende 9 kerncompetenties zouden we na moeten streven voor onze (begaafde) leerlingen: Van zelfstandig verwerken naar zelfverantwoordelijk leren:

- **Leren leven: (voorwaarde: contact ontwikkelingsgelijken)**
 1. **Zelfstandigheid:** Jezelf zijn, door zelfvertrouwen en zelfkennis. Realistisch, positief zelfbeeld, initiatief nemen, verantwoordelijkheid nemen
 2. **Samenwerkingsvermogen:** Erbij horen: inschikken / opkomen voor jezelf. Samenwerkend leren
 3. **Communicatievermogen:** Gehoord en gezien worden: Je boodschap overbrengen

- **Leren leren: (voorwaarde: echt moeilijke opdrachten)**
 4. **Doorzettingsvermogen:** Doorzetten als het moeilijk wordt
 5. **Leervermogen:** Discipline, zelfbeheersing: Bewust een aanpak kennen /kiezen/gebruiken / volhouden
 6. **Oefenvermogen:** Begrijpen is lang niet altijd voldoende. Vaak moet je oefenen om vaardiger te worden. De effectiefste manier van oefenen/automatiseren/memoriseren inzetten als de taak daarom vraagt

- **Leren denken: (voorwaarde: zelfverantwoordelijk leren)**
 7. **Organisatievermogen:** leren eerst te denken en dan pas te doen: Plannen in stappen en in de tijd
 8. **Onderzoek- en ontwerpvermogen,** hogere denkvaardigheden als analyseren, evalueren en creëren gebruiken bij ontwerpend en onderzoekend leren
 9. **Reflectievermogen** en feedback geven: Zelfbeeld versterken door reflecteren in te zetten, wat zijn je kwaliteiten, valkuilen, afkeren en dus je uitdagingen? Bloom-leren, werken met meervoudige intelligentie

De negen onderwijsbehoeften waar de leerkracht op moet afstemmen, waarbij hij moet motiveren en ondersteunen:

Naast de kerndoelen zijn er aanvullende doelen nodig voor de begaafde kinderen, maar eigenlijk voor alle kinderen: de negen genoemde leerstof overstijgende kerncompetenties. Om deze negen kerncompetenties te kunnen bereiken heeft de school, de leerkracht negen opdrachten. Het gaat daarbij voor begaafde leerlingen vooral om zaken die in het standaardprogramma, het basisprogramma vaak onderbelicht blijven:

Aanbod verzorgen:

1. **Leermaatjes** (Peers: Contact echte ontwikkelingsgelijken) Voorkom niet alleen intellectuele ondervoeding, maar ook sociaal-emotionele ondervoeding: zorg geregeld voor echte ontwikkelingsgelijken, maatjes, bezoek aan een plusgroep. Samenwerkend leren (Mönks)
2. **Leertijd:** Versnellen: Zorg ook waar mogelijk voor versnellen, zowel door te compacten (indikken van de oefenstof) als door het overslaan van een klas
3. **Leerstof:** Echt moeilijke opdrachten: Zorg voor open en echt moeilijke opdrachten in hún zone van naaste ontwikkeling, zodat er geen intellectuele ondervoeding is. Durven leren van fouten, durven vragen van hulp vormt het kind! Dus: verhogen, verbreden en verdiepen!

Leiding geven:

4. **Leerstijl:** Weinig instructie, veel begeleiding (zie ook 7, 8 en 9): Sluit aan bij de favoriete leerstijl: topdown en autonoom: ontdekkend, onderzoekend en ontwerpnd leren (Vygotsky, Jolles)
5. **Structuur:** Geef bij dit alles ook veel structuur: sturing. Bij het (samen) werken door hen leren te plannen en organiseren, leer hen strategieën en stappen-plannen, spreek met hen vaste werktijden af (Meichenbaum, Timmermans, Jolles)
6. **Oefenbereidheid:** Geef hen ook inzicht in verschil tussen begrip en oefening en laat hen dus ook oefenen als dat nodig is (Koenderink) Want anders is de kans op onderpresteren en het oplopen van hiaten niet denkbeeldig: Wees dus bedacht op onderpresteren: zijn de scores op toetsen op niveau en blijft de vaardigheid toenemen? (Whitley)

Begeleiden bij:

7. **Feedback op de inzet en op de groei** (Dweck, Furman) en niet op niveau: de prestatie vergeleken met leeftijdsgenootjes. Om een growth mindset te bevorderen.
8. **Reflecteren:** Laat hen steeds op dit alles reflecteren: van onbewust onbekwaam, naar bewust onbekwaam, naar bewust bekwaam tot onbewust bekwaam (Maslov, Kolb, Korthagen, Jolles) Bloom-leren en werken met Meervoudige Intelligentie is hiervoor geschikt.
9. **Kinddoelen: sterke en zwakke kanten:** Maak van extra werk ook echt leerstof: om te beginnen door kinddoelen te formuleren met kind en ouders. Opbrengst, handelings- en oplossingsgericht. (Marzano, Pameijer, Furman)

De schoolleiding moet voor de randvoorwaarden zorgen o.a.: scholing, signalering en doorgaande lijn. Op de volgende bladzijde de fasen waarin hiervoor beleid kan worden ontwikkeld:

Modellen van beleid:

Traditioneel (papieren) beleid: wat heeft hij/zij?

Meer handelingsgericht beleid

Stimulerend signaleren: wat is nodig

